Podsumowanie

Tomy siódmy i ósmy, które oddajemy do rąk czytelników, zamykają publikację *Katalogu druków XV i XVI wieku w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*[1].

To finis coronat opus, dlatego też jako autorzy czujemy satysfakcję z ukończenia wielotomowego wydawnictwa, zaplanowanego 40 lat temu przez nasze, nieżyjące już niestety, poprzedniczki. Z myślą o nich, inicjatorkach i twórczyniach *Katalogu* – Teresie Komenderowej, Marii Sipayłło i Halinie Juszczakowskiej – wytrwale kontynuowałyśmy prace aż do ostatniego tomu.

Rozpoczynając w 1978 r. naukowe opracowanie bibliograficzne i proweniencyjne druków z XV i XVI wieku z zamiarem publikowania zebranego materiału, nie sądziliśmy, że zajęcie to zaangażuje zespół przez cztery dekady. Na spowolnienia cyklu wydawniczego złożyło się parę czynników: niebagatelna wielkość księgozbioru, czasochłonne założenia metodyczne[2] ale również kilkakrotne przeprowadzki magazynów starych druków, zakończone przenosinami wszystkich agend biblioteki do nowego gmachu w 2000 r. *Katalog* BUW jako jedyny w kraju rejestruje w całości ponad 13-tysięczny XV i XVI-wieczny zasób (polonika oraz tzw. druki obce) i poza opisem bibliograficznym dostarcza danych o każdym zachowanym egzemplarzu, jego proweniencjach i oprawie[3]. Tom pierwszy, zawierający opisy inkunabułów i druków XVI wieku, których hasła zaczynają się na literę A ukazał się w 1994 r., następny z hasłami na literę B cztery lata później, w 1998 r. Tomy z opisami dzieł z dalszych liter C-Z przygotowywane były do druku i publikowane dzięki dotacjom przyznawanym na działalność naukową[4]. Od tomu trzeciego, który wyszedł w 2007 r., wprowadzono istotne zmiany redakcyjne w budowie zrębu głównego i indeksów[5]. Kolejne tomy pojawiały się

---

[1] *Katalog druków XV i XVI wieku w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie* (dalej cytowany jako *Katalog*). T. 1-8, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 1994-2018.

[2] Cały zasób opracowano od początku – utworzono nowe katalogi kartkowe (także dla drukarzy, adresatów dedykacji, ilustratorów), nadano nowe sygnatury i wpisano do nowych inwentarzy, zweryfikowano i uzupełniono kartoteki proweniencyjne.

[3] Inne biblioteki krajowe publikują przede wszystkim informacje o zasobach polonikowych lub o wybranych fragmentach kolekcji.

[4] T. 3 – dotacja KBN 2HOIC 040 24; T. 4- dotacja MNiSW N N103 242335; T. 5-8 – dotacja MNiSW NPRH 11H 12 0214 82.

[5] Piszemy o nich we Wstępie do t. 3 *Katalogu*.

sukcesywnie na rynku księgarskim na przestrzeni lat 2011-2017. W każdym z nich znalazły się dodatkowe narzędzia wyszukiwawcze: indeks drukarzy i nakładców, ukazujący zasięg i zakres tematyczny produkcji typograficznej oficyn europejskich, spis poloników i tzw. parapoloników, informujący o zasobach piśmiennictwa polskiego i z Polską związanego, a także obszerny indeks proweniencji – wykaz osób i instytucji, gromadzących książki od XV wieku aż do naszych czasów, opatrzony notami biograficzno–faktograficznymi.

Nie wszystkie początkowe założenia byliśmy w stanie zrealizować. Weryfikacji uległo m.in. projektowane scalenie indeksów nazwisk i instytucji wymienianych w opisach – współautorów, tłumaczy, wydawców, drukarzy oraz właścicieli książek. Ze względu na objętość tego materiału, wymagającą sporządzenia kilku dodatkowych tomów, zdecydowaliśmy się opracować wyłącznie kumulatywny indeks proweniencyjny[6]. Jako tom ósmy ukaże się on na początku 2018 r. i z pewnością zyska aprobatę pracowników nauki, zajmujących się badaniami księgozbiorów historycznych. Funkcję informatora o odsyłaczach do opisów bibliograficznych spełnia zdigitalizowany katalog kartkowy udostępniony na stronie BUW[7].

Historyczny zarys tworzenia się kolekcji starych druków BUW i jej proweniencyjnej zawartości przedstawiła Maria Sipayłło we Wstępie do tomu pierwszego[8]. Mimo upływu 23 lat, tekst ten w warstwie informacyjnej nie stracił swojej aktualności. Jego lekturę polecamy czytelnikom zainteresowanym korzeniami naszego księgozbioru oraz danymi na temat największych i najcenniejszych zespołów bibliotecznych, które weszły w skład obecnego zasobu starych druków BUW. W niniejszym podsumowaniu skupimy się zatem na ogólnej charakterystyce bibliograficzno–statystycznej, która dopełni wiadomości przekazane przez M. Sipayłło.

W pierwszej części *Katalogu* opisano druki z XV wieku – 142 dzieła w 146 egzemplarzach. Nabytki ostatnich lat – 3 tytuły[9] zwiększyły tę liczbę do 145 dzieł w 149 egzemplarzach. Podstawowe dane na temat inkunabułów BUW znajdują się w przedmowie do tomu pierwszego, dlatego też wyłączamy je z poniższego omówienia.

W siedmiu tomach drugiej części, zawierającej materiał dotyczący druków XVI wieku, zarejestrowano 10 560 pozycji. Nie jest to jednak rzeczywista liczba wszystkich zgromadzonych tytułów i ich wydań. W tomach 1–2 występuje sześciokrotnie podwojona numeracja (75A–75B, 552A–552B, 671–671A, 681–681A, 896–896A, 1550–1550A), a dzieło umieszczone pod hasłem „Artikel" okazało się być reedycją z XVIII wieku[10]. W 2013 r. egzemplarz Biblii Brzeskiej, zdeponowany w BUW, został zwrócony właścicielowi – Parafii Ewangelicko-Reformowanej w Żychlinie[11]. Tym samym ostateczna wielkość zasobu XVI-wiecznego, wykazana w *Katalogu*, wynosi 10 565 pozycji biblio-

---

[6] Obejmie on około 9500 haseł.
[7] Pod adresem: http://staredruki.ckk.buw.uw.edu.pl/
[8] *Katalog*, t. 1, cz. 1, s. 14-52 – Wstęp.
[9] Zob. *Katalog,* t. 7 – Addenda. Druki XV w.
[10] *Die artikel und bewerung derselbigen, so die Prelaten... haben eyngelegt in Lutherischen sachen*; jest to fragment *Fränckische Reformations-Geschichte* Johanna Heinricha Schülina, Nürnberg, 1731, przedrukowany z datą 1524 występującą na stronie tytułowej.
[11] *Katalog*, t. 2, poz. 1078/c, sygn. 612.67.

graficznych. Opisano w nim 13 236 egzemplarzy w 12 203 woluminach ze zbioru Gabinetu Starych Druków oraz 167 egzemplarzy w 132 woluminach z innych gabinetów BUW (Kartografii, Rycin, Rękopisów i Zbiorów Muzycznych), jak również z bibliotek wydziałowych/instytutowych UW[12]. Jeden wolumin pochodzi z depozytu Instytutu Książki przekazanego BUW w 2005 r.[13] .

W zdecydowanej większości, stanowiącej ok. 79 % całości, są to druki obce, autorsko, treściowo i typograficznie niezwiązane z polskim kręgiem kulturowym. Gromadzone jednak przez poprzednie pokolenia, doskonale świadczą o «europejskim» poziomie życia umysłowego w dawnej Rzeczypospolitej. Polonika, o których obecność w zbiorach książnicy uniwersyteckiej bardzo zabiegał jej pierwszy dyrektor, Samuel Bogumił Linde (1771-1847), stanowią teraz, po znacznych stratach dziejowych, skromną prezentację piśmiennictwa narodowego. W *Katalogu* odnotowano 1787 pozycji bibliograficznych w 2673 egzemplarzach należących do kategorii poloników *sensu stricto* oraz jako odrębną grupę polonika *sensu largo* w liczbie 491 pozycji w 662 egzemplarzach (tzw. parapoloników)[14]. Łącznie dzieła polonikowe wynoszą 2278 pozycji w 3335 egzemplarzach, co stanowi ok. 21 % zasobu[15]. Znaczna liczba zgromadzonych egzemplarzy wskazuje na specyficzną cechę tej kolekcji – wieloegzemplarzowość poszczególnych tytułów[16].

Połowę zarejestrowanego zasobu (ok. 5 500 dzieł) wytłoczono w miastach niemieckich i szwajcarskich. Przoduje tu Kolonia z 1176 dziełami, następnie Bazylea (1047 dz.), Frankfurt nad Menem (648 dz.), Wittenberga (386 dz.), Lipsk (371 dz.), Genewa (303 dz.), Frankfurt nad Odrą (115 dz.). Oficyny włoskie reprezentuje głównie Wenecja z ilością 1107 druków oraz Rzym (184 dz.), a francuskie: Lyon (694 dz.), Paryż (654 dz.) i Strasburg (277 dz.). Na czele zakładów niderlandzkich sytuują się Antwerpia (659 dz.) i Lejda (69 dz.), angielskich – Londyn (31 dz.). Polonika pochodzą przede wszystkim z warsztatów Krakowa – 556 dzieł, Poznania (55 dz.), Wilna (50 dz.), Królewca (32 dz.), Gdańska (17 dz.) i Wrocławia (16 dz.). W indeksach drukarzy oraz nakładców znalazły się ponadto miasta mniej znane jako ośrodki typograficzne, jak np. Mladá Boleslav, Louka nad Dyji i Ivančice (Czechy), Isny (Niemcy), Medina del Campo (Hiszpania), Messina, Monte Rua, Reggio nell'Emilia (Włochy). Dla 35 druków wydanych anonimowo nie określono miejsca ich produkcji.

Pod względem językowym dominuje oczywiście język łaciński i niemiecki (łącznie z dialektem dolnoniemieckim), ale nie brakuje w naszych zasobach prac w innych,

---

[12] Najwięcej – 58 dzieł w 40 woluminach pochodzi z Biblioteki Instytutu Historycznego, z Gabinetu Zbiorów Muzycznych BUW – 22 dzieła w 19 woluminach.

[13] Matthias de Miechów: *Chronica Polonorum*, Kraków 1521; *Katalog*, t. 5, poz. 6346/i.

[14] Rozróżnienie terminów zob. A. Kawecka-Gryczowa *Nad uzupełnieniami Bibliografii Polskiej Estreichera* [w:] Z problemów bibliografii, Warszawa 1970, s. 195-219.

[15] Dla porównania: Biblioteka Narodowa (BN) wykazuje ok. 13 000 wol. z XVI w. w tym ok. 1/3 to polonika (informacje ze strony BN), a Biblioteka Jagiellońska na ogólną liczbę 17 665 druków XVI w. – 2755 poloników (wg opublikowanych katalogów BJ: *Katalog druków XVI w.*, Baden-Baden, 2002, t. 1, s. 4; *Katalog poloników XVI w.*, Kraków 1992-1994).

[16] Np. J. Januszowski: *Statuta*, Kraków 1600 – 18 egz. w kilku war. (*Katalog*, t. 4, poz. 5104-5107). J. Przyłuski: *Leges*, Szczucin 1551-1553 – 14 egz. w kilku war. (*Katalog*, t. 6, poz. 7939-7941); M. Śmiglecki: *O bóstwie przedwiecznym,* Wilno 1595 – 11 egz. (*Katalog*, t. 7, poz. 8908).

rzadziej notowanych językach i alfabetach. Wyróżnia się tu Biblia, zarówno w edycjach poliglotycznych jak i samodzielnie publikowanych tłumaczeniach na języki nowożytne (m.in. czeski, francuski, holenderski, hiszpański, węgierski, włoski). Dzieła wydrukowane są również w języku czeskim (24), angielskim (21), hiszpańskim (9), holenderskim (5), słoweńskim (2), pojedyncze w językach: litewskim, łotewskim i szwedzkim. Po polsku ukazało się 218 tytułów; w tym zawierają się także edycje dwujęzyczne (głównie łacińsko-polskie). Czcionką grecką, poza Biblią, wytłoczono w całości 80 dzieł (wśród nich 10 prac Arystotelesa). Grupę obejmującą 24 pozycje tworzą druki w języku hebrajskim (Talmud i komentarze do ksiąg). Na uwagę w zbiorze zasługuje także obecność czterech druków odbitych czcionką cyrylicką, zaliczanych do bibliografii polskiej[17].

Trudno jest dokonać charakterystyki rzeczowej tak pokaźnego ilościowo i zróżnicowanego przedmiotowo księgozbioru. Wskażemy zatem tylko kilka wyróżniających się grup tematycznych.

Duży wpływ książek z zasobów klasztornych sprawił, iż najliczniej reprezentowane jest piśmiennictwo z dziedziny teologii. Najobszerniejszym hasłem w *Katalogu* jest Biblia (348 dz.) oraz komentarze do Pisma Świętego, liczne są edycje ksiąg liturgicznych i katechizmów (65 dz.), *opera* świętych, Ojców i Doktorów Kościoła (w tym św. Augustyna – 52 dz., św. Jana Chryzostoma – 38 dz., św. Tomasza – 46 dz.), teksty dogmatyczne i zbiory kazań (m.in. Ludwika z Granady – 59 dz., Johannesa Ferusa Wilda – 52 dz.), dokumenty soborowe, także Soboru Trydenckiego (102 dz.).

Librarie zakonne okazały się być doskonałym schronieniem również dla książek różnowierczych. Literatura protestancka wpłynęła ponadto do BUW po 1945 r. jako depozyt Kościoła i Synodu Ewangelicko-Reformowanego w Warszawie. Notujemy zatem wiele dzieł i polemik związanych z ruchami religijnymi XVI wieku, w tym utwory czołowych przedstawicieli reformacji w Niemczech – Marcina Lutra (117 dz.), Filipa Melanchtona (88 dz.), francuskich protestantów – Jana Kalwina (38 dz.), Teodora Bezy (16 dz.), jak również dysydentów działających w Polsce (np. Fryderyka Staphylusa, arian: Jerzego Blandraty, Marcina Czechowica, Fausta Socyna).

Z księgozbiorów zlikwidowanych szkół i kolegiów pochodzą głównie egzemplarze literatury klasycznej, filozoficznej i historycznej oraz podręczniki z zakresu językoznawstwa, przeznaczone na użytek dydaktyki i studiów naukowych. Cechą zauważalną tej części zbioru jest duży stopień jej zniszczenia, świadczący o częstym wykorzystywaniu. Do autorów najobficiej reprezentowanych w *Katalogu* należą: Cyceron (131 dz.), Arystoteles (80 dz.), Plutarch (38 dz.), Wergiliusz (29 dz.), Cezar (28 dz.), Liwiusz (27 dz.). Słynny, wielokrotnie wznawiany w XVI w. słownik Ambrożego Calepina występuje w 25 edycjach, w części z nich są także terminy w języku polskim. Rozkwitająca w renesansie twórczość podróżniczo-historyczno-kronikarska zawiera opisy poszczególnych krajów lub miast (np. dzieła Johannesa Carriona, Johannesa Sleidanusa, Jeana de Serresa, Philippe de Comminesa), relacje z wypraw na daleki Wschód (m.in. jezuitów i Juana Gonzaleza de Mendozy), antologie prac różnych autorów skatalogowane pod hasłami „Auctores" lub „Scriptores" (61 dz.) oraz prawie wszystkie

[17] *Katalog*, t. 2 poz. 755, 1073, 1264; t. 7 poz. 9115.

XVI-wieczne edycje polskich dziejopisów (Marcina i Joachima Bielskich, Jana Herburta, Macieja z Miechowa, Marcina Kromera, Macieja Stryjkowskiego, Stanisława Sarnickiego, w sumie 24 dz. w 95 egzemplarzach).

Bogaty jest dział *iuridica*, zwłaszcza w wydawnictwa obce, które trafiły do BUW wraz z kolekcją barona Georga von Schönaicha ze Śląska. Są to zarówno edycje źródłowe prawa rzymskiego (Corpus Iuris Civilis 40 dz.), saskiego (Sachsenspiegel 10 dz.), jak i komentarze do prawa cenionych glosatorów (m.in. Bartolusa de Saxoferrato, Aleksandra de Tartagnis, Angelusa de Ubaldis, Baldusa de Ubaldis). Na wymienienie zasługuje 19-tomowy *Tractatus universi iuris,* w którym znalazły się traktaty Mikołaja z Błonia. Piśmiennictwo rodzime reprezentują polskie wersje zwodów prawa miejskiego opracowane przez Bartłomieja Groickiego, Pawła Szczerbica (27 dz.), zbiory statutów i ustaw zredagowane przez Jana Herburta, Jana Januszowskiego, Jana Łaskiego, Jakuba Przyłuskiego oraz komplet wydań konstytucji sejmowych z XVI wieku, w wielu odmianach typograficznych (44 dz.).

Wśród innych dziedzin wiedzy dominują kompendia medyczne lekarzy starożytnych i nowożytnych oraz herbaria; część z nich zgromadzono w bibliotekach klasztornych oraz w Akademii Medyko-Chirurgicznej włączonej do BUW w 1862 r. Wymieńmy tu dla przykładu prace Awicenny, Hipokratesa, Galena (w sumie 42 dz.), Paracelsusa (18 dz.), Jana Baptysty Montanusa z komentarzami Walentego z Lublina (12 dz.), Andrzeja Vesaliusa, Józefa Strusia. Zielniki stanowią zespół liczący ok. 35 dzieł, w tym 4 polskojęzyczne, wydano w Krakowie. Widoczne są dzieła astronomiczne i astrologiczne (rozprawy Mikołaja Kopernika wraz z licznymi polemikami osnutymi wokół jego teorii, książki Jana de Sacrobosco – 23, Jana z Głogowa – 14, efemerydy Józefa Scali, Jana Stadiusa, Jana Stofflera, Jana Baptysty Carelli – w sumie 22).

Listę humanistów renesansu otwierają Erazm z Rotterdamu (73 dz.), Justus Lipsius (37 dz.), członkowie rodzin Estiennów (32 dz.), Manucjuszy (19 dz.) oraz pisarze znaczący w historii literatury europejskiej lub ojczystej (np. Giovanni Boccaccio 13 dz., Alighieri Dante – 3 dz., Francesco Petrarca – 8 dz. Niccolo Machiavelli – 12 dz., Jan Kochanowski i Mikołaj Rej – po 8 dz., wśród nich tzw. *editio princeps*).

W tym przeglądzie nie możemy pominąć niedużej, ale niezwykle wartościowej grupy druków ilustrowanych rycinami wykonanymi przez wybitnych artystów: Josta Ammana[18], Teodora de Bry[19], Hansa Schäufeleina[20] czy o traktatach architektonicznych Sebastiana Serlia[21]. Status cimelium należy przyznać trzem egzemplarzom drukowanym na pergaminie, czyli tzw. Statutowi Jana Łaskiego[22] z kolorowanymi i złoconymi iluminacjami oraz dziełom: *Speculum Saxonum* w tłumaczeniu Mikołaja Jaskra[23]

---

[18] M.in. S. Feyrebend: *Wapen und Stammbuch,* Frankfurt 1589 (*Katalog*, t. 4, poz. 3773, sygn. Sd.604.475).

[19] M.in. I.I. Boissardus: *Leben und Contrafeiten der Türckischen und Persischen Sultanen*. Frankfurt, 1596 (*Katalog*, t 2, poz. 1406, sygn. Sd.604.649).

[20] M.in. *Żywot Pana Jesu Krysta,* Kraków 1522 (*Katalog*, t. 2 poz. 1430, sygn. 612.230); M. Pfintzing: *Theuerdanck*, Norymberga 1517(*Katalog*, t. 6, poz.7497, sygn. Sd.602.1474).

[21] *Katalog*, t. 6, poz. 8791-8794.

[22] *Katalog*, t. 5, poz. 5575, sygn. Sd.612.523.

[23] *Katalog*, t. 4, poz. 5109/c, sygn. Sd.612.515.

i *Horae Beatae Mariae Virginis* ozdobione ramkami drzeworytowymi wykonanymi techniką groszkową, przedstawiającymi sceny biblijne[24].

Chociaż XVI-wieczne edycje starych druków zgromadzone w BUW są na ogół zarejestrowane w podstawowych bibliografiach, katalogach i bazach dostępnych online, to notujemy wśród nich tytuły, dla których nie udało się potwierdzić istnienia innego niż nasz egzemplarz. Ciągły rozwój informacji bibliograficznej, powstawanie nowych spisów książek z bibliotek krajowych i zagranicznych może tę sytuacje zmienić, dlatego też nie przesądzamy, czy mamy do czynienia z unikatami. Z pewnością są to dzieła odznaczające się rzadkością występowania w obcych zbiorach. Fotografie stron tytułowych niektórych z nich zostały zamieszczone w tablicach z ilustracjami na końcu poszczególnych tomów.

W grupie druków obcych na uwagę zasługuje klocek introligatorski zawierający 57 panegiryków wydanych w latach 1559-1577, głównie we Frankfurcie nad Odrą,[25] z których 24 jest nieznanych osiągalnym źródłom informacyjnym. Autorzy wierszy wywodzą się z uniwersytetu Viadrina, jest wśród nich płodny poeta niemiecki Michael Haslobius (1540-1589). Również kolejny druk z oficyny frankfurckiej z 1507 r. *Philosophie naturalis compendium* Johannesa Peylicka pozostaje, jak na razie, jedynym obiektem notowanym w literaturze[26]. Na podstawie naszych zbiorów zidentyfikowaliśmy także wiele wariantów typograficznych w stosunku do egzemplarzy opisanych w dostępnych katalogach, jak np. edycje z odmiennymi stronami tytułowymi *De orbis situ libri tres* Pomponiusza Meli, Wiedeń 1518[27] czy Terencjusza *Comoediae*, Kolonia 1537[28]. Znamiona rarytasu posiadają dzieła cytowane w bibliografiach z notatką «bez egzemplarza». Należą do nich m.in. *Satyrae* Persiusza wydane w Lyonie 1511[29] oraz *Novy Zakon* z adresem wydawniczym Praga 1558[30].

W zespole poloników stwierdzamy istnienie 279 pozycji, nieumieszczonych w podstawowej dla starych druków *Bibliografii Polskiej* Karola Estreichera[31], ale aż 233 z nich, z adresami wydawniczymi zagranicznych ośrodków, zaliczamy do poloników *sensu largo*, których K. Estreicher przeważnie nie uwzględniał w swoim wykazie. W zestawie unikatów krajowych, zachowanych w BUW, znajdują się m.in. pochodzące z krakowskich oficyn: fragment druku *Homelia pro festo sancte trinitati* (Kraków 1507)[32], *Psalm 113* Mikołaja Reja (Kraków po 1565)[33], bulla Klemensa VIII *Jubileum* (Kraków ok. 1595)[34], panegiryk Andrzeja Loeaechiusa napisany ku czci Mikołaja Firleja (Kra-

---

[24] *Katalog*, t. 4, poz. 4936, sygn. Sd.608.5195.
[25] Sygn. Sd.614.129-185 adl.; są tu również druki zaliczone do poloników ze względu na śląskie lub wielkopolskie korzenie pisarzy albo adresatów dedykacji.
[26] *Katalog*, t. 6, poz. 7485.
[27] *Katalog*, t. 5, poz. 6392.
[28] *Katalog*, t. 7 poz. 9395.
[29] *Katalog*, t. 6, poz. 7409, sygn. Sd.608.5996; bibliografie druków lyońskich notują edycje bez wskazania lokalizacji egzemplarza.
[30] *Katalog* t, 2, poz. 1289, sygn. Sd.608.1545; Knihopis, 17,107 z adnotacją „Nezjištěn žádny vytisk".
[31] *Bibliografia polska XV-XVIII stulecia*. T. 12-36. Kraków 1891-2013.
[32] *Katalog*, t. 4, poz. 4923, sygn. Sd.618.213 adl.
[33] *Katalog*, t. 2, poz. 1184, sygn. Sd.618.64.
[34] *Katalog*, t. 3, poz. 2419, sygn. Sd.612.301.

ków 1595)[35], podręcznik gramatyki łacińskiej dla uczniów szkół niższych pt. *Stanislaus que pars,* dla którego nie udało się niestety ustalić warsztatu typograficznego[36], poetyckie parafrazy Piotra Widawskiego pt. *Philomela* (Kraków ok. 1585; druk zdefektowany, bez karty tytułowej)[37]. W innych miastach wytłoczono *Elegie* Kaspra Langerfeldiusa (Elbląg 1562)[38], *Assertiones* Jana Kleina (Wilno 1579)[39] oraz niezwykle cenną dla kultury polskiej pozycję *Ewangelia św. wedle Mateusza* (Królewiec 1551, z kartami opatrzonymi rękopiśmienną korektą recenzyjną)[40]. Jako drugie, znane obecnie w kraju egzemplarze, warte przytoczenia są: *Przywilej* Zygmunta Augusta drukowany w Królewcu w 1572 r.[41] oraz fragmenty *Katechizmu* św. Piotra Kanizjusza w przekładzie na język łotewski, wydanego w Wilnie w 1585 r.[42].

Katalog jest praca zespołową. Nazwiska osób, które przygotowały noty bibliograficzne i proweniencyjne zostały wymienione na verso kart tytułowych poszczególnych tomów. Wszyscy mamy świadomość niedostatków informacyjnych[43], niedociągnięć redakcyjnych czy pomyłek znajdujących się w opisach. Towarzyszy nam jednak przekonanie, że wydawnictwo to będzie docenione i wykorzystywane jako kompleksowa baza źródłowa do dalszych badań księgoznawczych, kulturoznawczych i historycznych oraz pozostanie trwałym dorobkiem naszego pokolenia, zapisanym w dziejach warszawskiej Biblioteki Uniwersyteckiej. Wyrażamy też nadzieję, że ogłoszenie drukiem w 2017 r. pełnego wykazu zasobu piśmiennictwa renesansowego, przechowywanego w BUW, stanowi istotny wkład w obchody jubileuszu 200–lecia Uniwersytetu Warszawskiego i jego biblioteki, powołanych do życia w latach 1816-1818.

Halina Mieczkowska
Warszawa, 16 października 2017

---

[35] *Katalog* ,t. 5, poz. 5825, sygn. Sd.614.467.
[36] *Katalog*, t. 7, poz. 9057, sygn. Sd.618.699.
[37] *Katalog*, t. 7, poz. 10170, sygn. Sd.614.913.
[38] *Katalog*, t. 5, poz. 5537, sygn. Sd.614.737.
[39] *Katalog*, t. 4, poz. 5434, sygn. Sd.614.24.
[40] *Katalog*, t. 2, poz. 1267, sygn. Sd.614.82; zob. też Halina Mieczkowska: *Ełk-Królewiec-Warszawa; z dziejów unikatowych egzemplarzy Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.* „Rocznik Biblioteki Narodowej", 2006, t. 37-38, s. 96-104.
[41] *Katalog* t. 6, poz. 8822, sygn. Sd.612.686; wg Estr. 36, 265 drugi egzemplarz znajduje się w Wilnie.
[42] Są to karty wyjęte przez Kazimierza Piekarskiego (1893-1944) z oprawy innego dzieła; *Katalog*, t. 3, poz. 1904, sygn. Sd,618.211; fragment drugiego egzemplarza znajduje się w BN, kompletny w Bibliotece Uniwersyteckiej w Uppsali.
[43] Zgodnie ze praktyką stosowaną w innych bibliotekach, przyjęto skrócony, schematyczny opis opraw, który nie pozwala na identyfikację warsztatu ani stylu dekoracji.